

УДРУЖЕЊЕ "ЕКОЛОШКИ ПОКРЕТ ЗЕМУН"

**ИЗМЕЊЕН ГОДИШЊИ
ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ
"ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ" ЗА 2017. ГОДИНУ**

Београд, март 2017. године

Садржај Програма управљања ЗП „Земунску лесни профил“ за 2017. годину

Редни број	САДРЖАЈ	Страна
	УВОД	4
1.	ПРИКАЗ ГЛАВНИХ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА „ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ“	5
1.1	ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ	5
1.1.1	Лес	5
1.1.2	Сремска лесна зараван и земунски лесни профил	6
1.2	СТВОРЕНЕ ОДЛИКЕ	7
1.2.1	Насеља и инфраструктура	7
2	ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ И ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА „ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ“	8
3	ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА ЗАШТИТИ ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ	12
3.1.	УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ „ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ“	12
3.1.1	Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима	13
3.1.1.1	Обележавање заштићеног подручја	14
3.1.1.2	Израда аката Управљача	14
3.1.1.3	Организовање чуварске службе	15
3.1.2	Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима	15
3.2	ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И РАЗВОЈ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА	16
3.2.1	Мониторинг	16
3.2.2	Мере неге које ће се примењивати у циљу заштите	17
3.2.3	Одржавање заштићеног подручја	17
4	НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ И ОБРАЗОВНИ РАД	17

4.1	Научно истраживачке активности	17
4.2	Образовни рад	18
5	АКТИВНОСТИ ЗА ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ	19
5.1	Планирање, изградња и уређење подручја	19
6	ИНФОРМАТИВНО-ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ	20
6.1	Презентација природног добра	20
6.1.1	Информисање	20
6.2	Едукативне активности	21
6.3	Туристичко рекреативне активности	21
7	САРАДЊА	22
7.1	Сарадња са локалним становништвом, власницима и корисницима Заштићеног Подручја	22
7.2	Сарадња са међународним институцијама и организацијама	23
8	ФИНАНСИРАЊЕ	23

Сходно извршеној валоризацији и дефинисаног предлога Завода за заштиту природе Србије, на основу члана 41а. став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр.36/09, 88/10, 91/10 - исправка), члана 86. став 4. Закона о локалној самоуправи (Службени гласник РС“, број 129/07), члана 12. Закона о главном граду (Службени гласник РС“, број 129/07) и члана 31. Статута града Београда („Службени лист града Београда“, бр. 39/08, 6/10 и 23/13), Привремени орган града Београда, на седници одржаној 29. 11. 2013. године донео је Решење о проглашењу заштићеног подручја „Земунски лесни профил“, број 501-148/13-С-20 („Службени лист града Београда“, бр. 057- I/13).

Решењем о проглашењу заштићеног подручја „Земунски лесни профил“, број 501-148/13-С-20 (члан 7) заштићено подручје се поверава на управљање Удружењу "Еколошки покрет Земун".

На основу члана 54. Закона о заштити природе ("Сл. Гласник РС" број 36/09, 88/10, 91/10 - исправка), члана 11. Решења Привременог органа града Београда о проглашењу заштићеног подручја "Земунски лесни профил" број: 501-148/13-с-20 од 29.11.2013. године, у складу са захтевом број 501-468/16 од 27.02.2017. Секретаријата за заштиту животне средине и члана 12. Статута Удружења "Еколошки покрет Земун" Управни одбор Удружења "Еколошки покрет Земун" у Земуну, на седници одржаној 6.03.2017. године донео је:

ИЗМЕЊЕН ГОДИШЊИ ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ "ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ" ЗА 2017. ГОДИНУ

УВОД

Законом о заштити природе, („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 91/10) **Заштићено подручје „Земунски лесни профил“** сврстан је као Споменик природе, категорисан као заштићено подручје III категорије и уписан је у Инвентар објеката геонаслеђа Србије (2005): Сремска лесна зараван - листа Објеката геоморфолошког наслеђа (Еолски рељеф, ред. бр. 7.).

Земунски лесни профил представља типични сувоземни лес. Дужина отвореног дела лесног профила у Земуну износи око 114 m, а висина око 30 m узимајући део подине прекривен одроњеним материјалом. На профилу је регистровано четири хоризоната леса и четири хоризоната фосилног земљишта - погребене земље, ствараних за време интергласијала - топлијих интервала леденог доба. На основу тога, **могуће је континуирано пратити развој лесних творевина у последњих скоро милион година, као и датовање времена лесних и палеоземљишних секвенци.**

Земунски лесни профил представља један од карактеристичних профила развоја лесних наслага у Србији и има посебан научни значај.

Земунски лесни профил налази се 6,6 km северозападно од центра Београда на стрмој десној обали Дунава, КО Земун 02-Горњи град, површине: 0 ha 77a 91m². обухваћен површинама делова катастарских парцела бр. 10569/3, 10565/1, 10563, 10561, 10559/1 и 14298. надморске висине 102 m, доња надморска висина 72 m и висина профила 30 m.

Слика 1 - Положај заштићеног подручја „Земунски лесни профил“, поглед са Дунава

1. ПРИКАЗ ГЛАВНИХ ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА „ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ“

1.1 ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ

1.1.1 Лес

Лесне наслаге представљају врло распрострањене квартарне творевине таложене током хладних етапа плеистоцена у незагледереним („периглацијалним“) областима Евроазије и Америке, јужно од некадашњег ледничког покрива. Налазе се на просторима између 550 и 240 северне географске ширине, док су на јужној полулопти развијени лесонди (литолошки слични лесу, при чему материјал може бити мешовитог порекла, глацијалног и локалног), између 240 и 450 географске ширине.

Лесне творевине су настале у условима хладне и суве климе, под утицајем снажних ветрова који су дували од гледера носећи фини алевитски и песковити материјал. Крупнија и песковита фракција одлагана је ближе ледницима формирајући

простране акумулације са свим морфолошким облицима карактеристичним за еолску депозицију (дине, бархани), док је алевритска фракција транспортована километрима далеко, по областима травнатих степа и хладних сувих тундри, формирајући простране лесне наносе. За време интерглацијала долазило је до делимичног разарања и разлагања виших лесних хоризоната, при чему се образовала кора распадања или „погребена земља“. Услед распадања релативно бујне вегетације која је постојала у тим топлим периодима, ови хоризонти богати су хумусом, а сам лес карактеристичним вертикалним шупљинама, које указују на прашином затрпану травнату вегетацију.

1.1.2 Сремска лесна зараван и земунски лесни профил

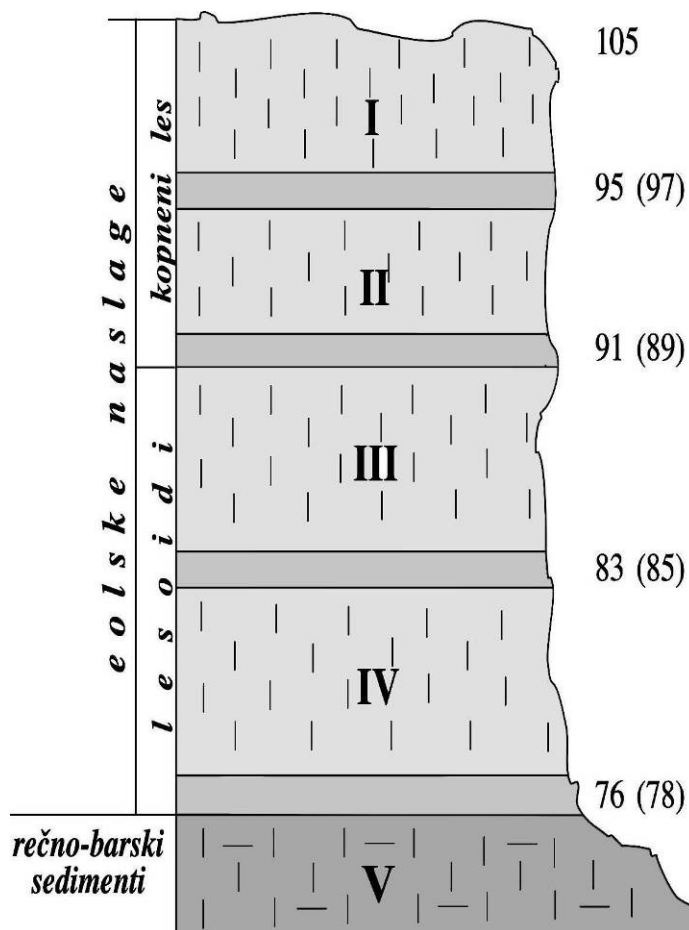
Лесно-палеоземљишне секвенце маркантних одсека уз десну обалу панонског дела тока Дунава већ три века уназад привлаче пажњу бројних истраживача (Марковић, 1998). Временом је на овом простору издвојено неколико кључних лесних профила: Basark, Pakš и Dunafeldver у Мађарској, односно Нештин, Капела код Батајнице, Лесни профил код Старог Сланкамена и Лесни профил Чот у непосредној близини Старог Сланкамена у Србији.

Земунски лесни плато представља крајњи југоисточни део сремске лесне заравни и истовремено део непосредне околине Београда. Ограничен је Дунавом са североисточне и Савом са југоисточне стране, док западну границу представља линија повучена од Старих Бановаца на северу до Бољевца на југу. Одсецима је ограничен на североистоку према Дунаву и на југоистоку према Сави.

Захваљујући многобројним раскопима, бунарима, цигланама, тунелима и плитким сондажним бушотинама, урађеним за потребе изградње Београда, лесне наслаге на подручју града и шире околине добро су проучене (Жујовић, Ј., 1893; Ласкарев, В., 1922, 1926; Стевановић, П., 1939 и др.). Новијим истраживањима и корелацијом бројних бушотина које су рађене дуж Бежанијског и Земунског одсека од Саве и Дунава и западно до Батајнице, може се закључити да дебљина копнених лесних наслага износи од 15-30 m (таложене између коте 105-70 m н.в.), док њихову подину чине лесоиди, стварани на некој пространој замочвареној речној заравни (од коте 89-76 m н.в.)

Према томе, први и други лесни хоризонт представљају прави копнени лес без присуства воде, настао акумулацијом еолске прашине и песка на копну, када су владали суви климатски услови. Општа им је карактеристика да показују изразиту цевасту макропорозност, лако се разарају и под дејством воде губе првобитну чврстоћу.

Трећи и четврти лесни хоризонт представљају „лесоидне наслаге“ које су настале навејавањем прашине преко травнатог, влажног терена, при неуједначеним климатским условима. Ови хоризонти имају више глиновите компоненте, поседују ситну цевасту порозност, присуство конкреција оксида мангана и гвожђа, делују хомогено и збијено, те поседују већи степен влажности од виша два хоризонта.

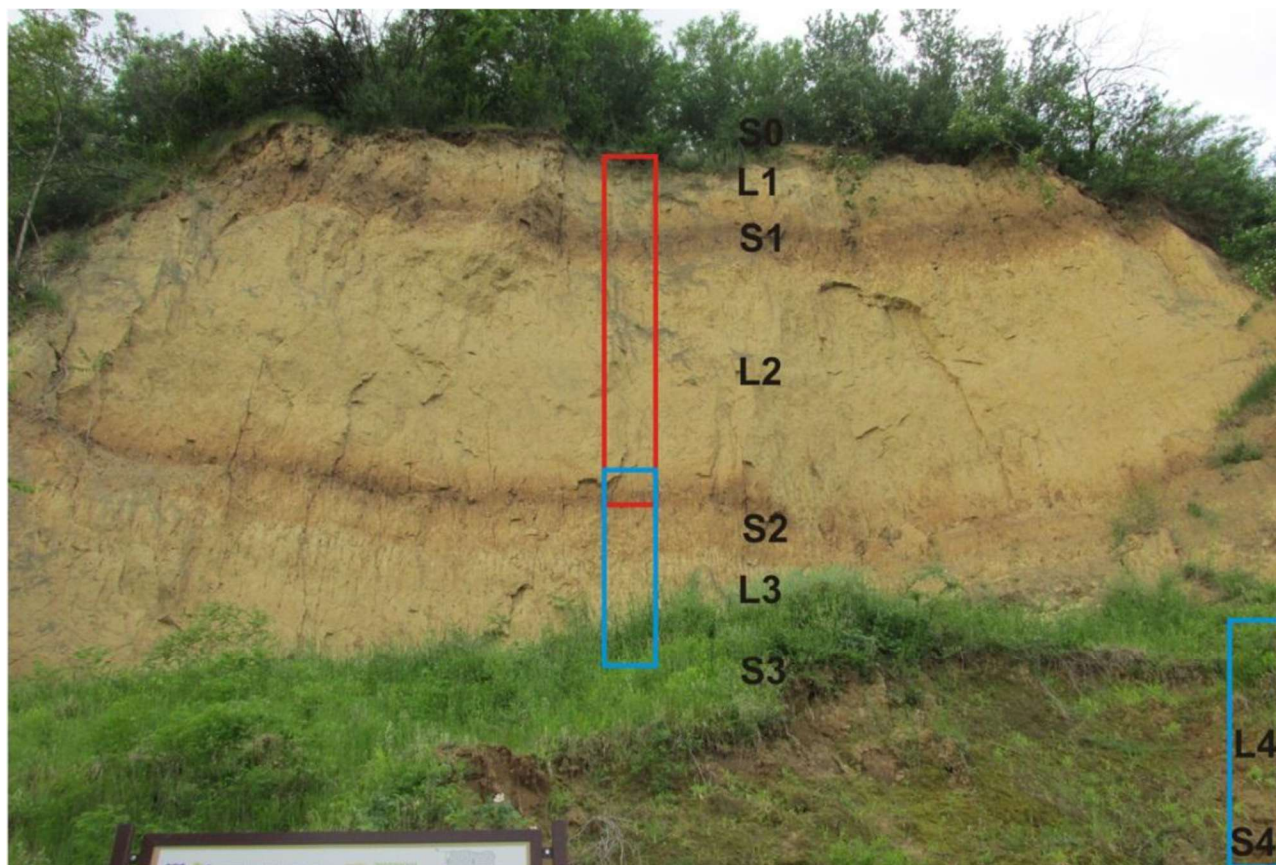
Слика 2. Компилациони профил лесних наслага базиран на основу бушотина на потезу Бежанија – Земун – Батајница (Кузмић, В., Јевремовић, М., Тодоровић, С. 1999)

Подину овим наслагама чине алеврити који генетски припадају речно-барским седиментима, а стратиграфски средњем плеистоцену.

Према Д. Горјановићу-Крамбергеру, сремски лес састоји се од четири лесна хоризонта, раздвојених са три погребене земље, а према В. Ласкареву, у Земуну постоји пет лесних хоризоната са четири погребене земље. Примењујући искуства о украјинском лесу, В. Ласкарев, (1922, 1926), у својим радовима развија мишљење о интергласијалном пореклу лесних хоризоната код Београда, и о гласијалном пореклу погребених земаља. Међутим, климатолошки подаци ово демантују, па је опште прихваћено гледиште у свету о гласијалном пореклу лесних хоризоната (фазе гласијација на северу, хладна степа на југу) и интергласијалном пореклу погребених земаља или смеђих зона (8 фазе интергласијације).

Најновијим теренским истраживањима Професора др Љупка Рундића, Доцента др Млађена Јовановића и др Тивадора Гаудењиа на Заштићеном Подручју “Земунски лесни профил” извршено је узорковање доњег дела профила- S4, L4, S3, L3, S2 у

првој фази 2015. години и узорковање горњег дела профила L2, S1, L2, SO у 2016. Години.

фаза 1: рад са мердевина (L2-S3)
и отварање подине профила (S3-S4)

фаза 2: рад са ужета (S0-S2)

Узорци су узете за две методе лабораторијских испитивања и то:

- За мерење магнетне стабилности, интервал узорковања је вршен на 5 cm
- За гранулометријски састав, интервал узорковања је вршен на 2 cm у лесним и палеоземљишним деловима и интервал од 5 cm вршен хоризонтално,

1.2 СТВОРЕНЕ ОДЛИКЕ

1.2.1 Насеља и инфраструктура

Слика 2 - Земунски лесни профил, поглед са Дунава

Уз саму обалу Дунава, неколико десетина метара низводно од Земунског лесног профила изграђене су прве стамбене куће. На платоу изнад лесног профила низводно и узводно изграђени су стамбени објекти са гајеним културама на окућници, док непосредно изнад самог профила нема објеката. Плато у подини профила је зарастао у самониклу жбунасту и зељасту вегетацију и појединачна стабла. Доње партије лесног профила затрпане су обурваним материјалом.

Управљач је током претходне три године унапредио заштићено подручје и створио нове добре одлике овог предела природе. Успоставио добру сарадњу са власницима објеката на заштићеном подручју у циљу уређења и заштите подине. Подсецањем и уклањањем узурпаторских биљних врста као што је багремац допринело је одржавању и заштити лесног профила на месту где је пре десетак година било великог одрона. У подини су уклоњени грање, шибље, багремац и велике количине отпада тако да су створени добри услови за боравак посетилаца и истраживача.

2 ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ И ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА „ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ“

Земунски лесни профил представља типични сувоземни лес. Дужина отвореног дела лесног профила у Земуну износи око 114 m, а висина око 30 m узимајући део подине прекривен одроњеним материјалом. На профилу је регистровано четири хоризоната леса и четири хоризоната фосилног земљишта - погребене земље, ствараних за време интерглацијала - топлијих интервала леденог доба. На основу тога, могуће је континуирано пратити развој лесних творевина у последњих скоро милион година, као и датовање времена лесних и палеоземљишних секвенци.

Земунски лесни профил представља један од карактеристичних профила развоја лесних наслага у Србији и има посебан научни значај.

Земунски лесни профил налази се 6,6 km северозападно од центра Београда на стрмој десној обали Дунава у општини Земун, КО Земун 02 - Горњи град. Локалитет је доступан из улице Прегревица са које се десно (гледано из правца Београда) скреће у Дунавску улицу (ка Дунаву). На крају Дунавске улице, са леве стране, налазе се степенице које воде до обале Дунава, одакле уски пут, узводно уз саму обалу, на дужини од око 220 m, води до профила.

Како је у дужем временском периоду, односно у периоду средњих и великих вода Дунава, прилаз профилу онемогућен обалом, односно, копненим делом покренути су послови на прибављању потребне административно- техничке документације, како би приступ профилу био омогућен и са реке. Постављањем дрвеног мола и изградњом „Визиторског центра“ посете профилу биће омогућене током целе године воденим путем, коришћењем чамца од центра Земуна до природног добра.

Управљач је у протеклих 3 године интезивно радио на спровођењу заштите и унапређења заштићеног добра што се огледа кроз унапређење следећих активности:

- Побољшано је функционално интегрисање Споменика природе „Земунски лесни профил“ са околним природним окружењем;
- Редовним одржавањем, заштитом и унапређењем омогућено је интезивније коришћење заштићеног подручја како за Управљача, тако и за научну јавност. Такође организоване су посете ограниченог карактера за ширу јавност.
- Извршено је теренско истраживање Земунског лесног профила, организовано је више едукативних радионица за ученике и студенте, што је омогућило квалитетну промоцију и презентацију о значају природног добра.
- Успостављена је посебна интернет странице о природном добру, редовно се објављују информације о спроведеним активностима са нагласком на значај природног добра у склопу укупног представљања лесних наслага сремске лесне заравни;
- Едукација и информисање локалног становништва у вези са заштићеним природним добром;
- Обезбеђени су услова за спровођење геолошких, палеонтолошких, геоморфолошких, палеогеографских и палеоклиматолошких - истраживања у циљу даљих проучавања развоја лесних хоризоната, унапређивања научних сазнања о лесу и лакшег тумачења геолошке прошлости квартара на овим просторима;

У смислу боље валоризације, унапређења и управљања заштићеним природним добром, спроведено је низ мера које карактеришу постојеће стање, као што су:

- Прати се стања заштићеног простора и спроводе се предложене мере заштите и уређења;
- Уклоњена је жбунаста вегетација и инвазивне врсте (багремац), уређен је простор у подножју профила ради лакшег и несметаног прилаза;
- Прати се стабилност блокова који су склони обурвавању како би се благовремено спречиле теже повреде и несреће;

- Управљач се добро и темељно упознао са вредностима локалитета, о његовом изузетном значају за палеонтолошка, палеогеографска и геоморфолошка истраживања као и са режимом заштите;
- Управљач је позитивним примером добре сарадње успоставио контакте са власницима земљишта које је обухваћено заштитом;
- Обезбеђени су потребни услови за даља палеонтолошка, палеогеографска и геоморфолошка истраживања у циљу унапређења научних сазнања везаних за палеогеографију квартара на овим просторима;
- Извршено је обележавање на терену према Правилнику о обележавању („Службени гласник РС“, бр. 30/92, 24/92, 17/96). Постављене су три табле на прописан начин и то: Информативна табла, Табла са прописаним пропозицијама о понашању на локалитету заштићеног подручја. Такође постављена је и дупла „Мамут-табла“ (на српском и енглеском језику) са описом настанка леса, карактеристикама леса и значајем природног добра за заштиту. Организовано је неколико промотивних радионица за грађане Земунa и Београда, а у циљу боље промоције и презентације одштампано је две врсте флајера.
- Успостављена је сарадња са Заводом за заштиту природе Србије, научним институцијама и организацијама, а нарочито је успостављана добра сарадња са основним школама у Земуну.

3 ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ НА ЗАШТИТИ, ОДРЖАВАЊУ, ПРАЋЕЊУ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

3.1. УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИЋЕНИМ ПОДРУЧЈЕМ „ЗЕМУНСКИ ЛЕСНИ ПРОФИЛ“

У складу са Решењем о проглашењу заштићеног подручја „Земунски лесни профил“, број 501-148/13-С-20 (члан 7) заштићено подручје се поверава на управљање Удружењу "Еколошки покрет Земун". У обављању послова заштите и развоја заштићеног подручја Удружење "Еколошки покрет Земун" има обавезу да:

- 1) заштићено подручје чува и одржава у складу са режимом и мерама заштите прописаним законом и овим решењем;
- 2) заштићено подручје обележи постављањем табле одговарајућег изгледа и стара се да непрекидно буде обележено на прописан начин (назив, основни подаци, графички приказ заштићеног подручја) уз претходно прибављену сагласност организације за заштиту природе;
- 3) постави табле са јасно дефинисаним правилима понашања посетилаца, обавезама и ограничењима у погледу коришћења заштићеног подручја;
- 4) спречи активности које могу да наруше вредности заштићеног подручја, а у случају насталих промена које могу уништити или нарушити основну вредност заштићеног подручја без одлагања обавести организацију за заштиту природе и надлежни инспекцијски орган;

5) обезбеди услове за развој образовних и научно-истраживачких, информативно-пропагандних и других активности ради афирмације заштићеног подручја;

6) формира базу података о стању чинилаца заштићеног подручја у функцији управљања, коришћења и мониторинга стања у заштићеном подручју;

7) донесе план и програм управљања заштићеним подручјем у складу са законом и овим решењем;

8) донесе акт о унутрашњем реду и организује чуварску службу;

9) обавља друге послове у складу са законом и овим решењем или поступа по захтеву организације за заштиту природе, односно по налогу надлежног инспектора.

3.1.1 Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

Приоритетни задатак управљача, као и у претходне 3 године је наставак активности на успостављању одговарајуће организације послова и задатака у складу са Решењем. У оквиру поверених послова управљач ће обезбедити спровођење прописаног режима заштите (II степен заштите) и очување природног добра. Десетогодишњим Планом и овим Програмом усклађене су развојне активности са циљевима очувања и унапређења природног добра којим ће се водити рачуна о заштити, спровођењу образовних и научно – истраживачких активности а посебно ће се развијати промоција Заштићеног добра путем информативно-пропагандних и других активности.

Управљач ће спроводити и следеће приоритетне мере и активности:

- контролисаће стања лесног профила, путем мониторинга, што укључује праћење стања природног добра и израду фотодокументације како би се имао перманентан увид у стање и на време реаговало на сваку уочену промену;
- спроводиће мере чишћења и ослобађања профила од зараслог шибља, багремца и друге зељасте вегетације;
- спроводиће прописане режиме заштите;
- осигураће неометано одвијање природних процеса и одрживог коришћења заштићеног подручја;
- обезбедиће надзор над спровођењем услова и мера заштите природе посебно ће пратити кретање и активности посетилаца и обезбедиће обучене водиче за туристичке посете;
- водиће евиденције о природним вредностима и о томе достављати податке Заводу;
- водиће евиденцију о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и о томе ће достављати податке Заводу и Министарству;
- непрекидно ће се старати о постављеним таблама као и о правилном и утврђеном начину боравка посетилаца и корисника;

- организоваће теренско истраживање „Птице лесних профила“ односно попис свих птичијих врста које се могу видети на лесу, подини и Дунаву;
- организоваће информативно-пропагандну активност у циљу промовисања и афирмације;
- обезбедиће услове за развој образовних и научно-истраживачких активности ради афирмације заштићеног подручја ;
- Организоваће редовно уређење вертикалног профила (брега) и подине који је растао у шибље багремац и друго растиње, и наставиће са редовним одржавањем чистоће,
- Организоваће израду пројектно – техничке документације идејног и главног пројекта за изградњу Визиторског центра и дрвене стазе која ће омогућити прилаз лесном профилу са воде.
- Организоваће вођење евиденције о природним вредностима;
- Наставиће са радом чуварска служба;
- Наставиће добру сарадњу и контакте са научним и стручним институцијама и организацијама, локалним становништвом, као и са власницима и корисницима парцела на Заштићеном подручју у циљу развијања програма заштите.

3.1.1.1 Обележавање заштићеног подручја

У складу са Правилником о начину обележавања заштићених природних добара („Службени гласник РС“, бр. 30/92, 24/94 и 17/96). Управљач је извршио обележавање заштићеног подручја, постављањем Информативне табле одговарајућег изгледа (назив, основни подаци, графички приказ заштићеног подручја) и уз претходно прибављену сагласност Завода за заштиту природе Србије и Секретаријата за заштиту животне средине. Постављене су и Табле о понашању и дупла „Мамут табле“ са описом потребних информација о значају природног добра. Овим програмом се предвиђа очување и заштита табли са пажњом доброг домаћина.

3.1.1.2 Израда аката Управљача

У оквиру управљања заштићеним природним добром, а у циљу спровођења заштите, развоја, унапређења, стављања у функцију заштићеног природног добра и решавања могућих конфликта интереса, спроводиће се следеће активности:

- припрема приоритетних развојних програма за заштићено подручје, као самосталних докумената или делова програма регионалног развоја.
- сарадњу са надлежним републичким, градским и општинским службама (инспекцијском, урбанистичком, грађевинском, комуналном ...);
- сарадњу са градским институцијама за заштиту споменика културе, музејима, невладиним организацијама и сл;

- организовање сарадње са власницима и корисницима земљишта на коме се природно добро налази.
- Организовање међународне сарадње
- праћење стања природе и елемената животне средине;
- праћење стања објекта геонаслеђа на простору заштићеног природног добра – геомониторинг;
- даља истраживања природних карактеристика заштићеног природног добра и истраживања птичијих врста на лесним профилима
- Подношење захтева за добијање мишљења, услова и сагласности на програмске активности и планиране радове - континуиране, за изградњу Визиторског центра и дрвене стазе за прилаз лесном профилу са воде.

3.1.1.3 Организовање чуварске службе

У оквиру активности редовног одржавања, успостављања је чуварска служба која наставља и убудуће да ради. Уговором о раду ангажован је Чувар за обављање послова контроле и надзора заштићеног подручја, као део система управљања над природним добром које се реализује у смислу превентивне заштите.

Наставиће се добра комуникације са локалним становништвом на заштићеном подручју и његовом непосредном окружењу што ће допринети сигурнијој заштити. Чувар ће редовно обилазити локацију заштићеног подручја и са копна и са воде у зависности од водостаја Дунава.

3.1.2 Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

ЗП „Земунски лесни профил,, налази се у ужем језгру ГО Земун, односно у заштићеном културно историјском језгру Земуна. Посебно треба истаћи амбијенталну целину Гардош којој припада и заштићено добро, тако да положај и локација природног добра, имају посебан значај у културном и историјском смислу. Богатство природне и културно-историјске баштине заштићеног подручја обавезују Управљача али и отварају велике могућности развија туризма и новог туристичког производа у оквиру специјалног-еко туризма дефинисаног кроз Закон о туризму. Коридор 7- река Дунав, пружају додатне вредности заштићеном подручју стога ће се у оквиру културно-историјских вредности спроводити приоритетне мере и активности :

- спроводиће прописан режим културно историјске заштите са посебном заштитом чувања амбијенталне целине и карактеристичним погледом са Дунава;
- обезбедиће услове за промотивне активности ради афирмације заштићеног подручја и у погледу културно историјских вредности;

- сарађиваће са другим организацијама и институцијама из области културе, историје, туризма и др. на развоју иновативног туристичког производа;

3.2 ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И РАЗВОЈ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

3.2.1 Мониторинг

Мониторинг представља континуалну контролу и праћење стања животне средине и неког њеног сегмента. На тај начин се прати и стање "Земунског лесног профила" уз израду фотодокументације. Информације и подаци које се прикупе путем вођења евиденције о стању природног добра, праћењем водостаја Дунава, фотографисањем и кроз мониторинг утичу на све активности и поступке које су у склопу управљања заштићеним подручјем. Вођењем фотодокументације могу се знатно утврдити евентуална одступања и промене на Заштићеном Подручју.

Главни чиниоци који имају непосредан утицај на лесни профил у Земуну, а могу се окарактерисати као фактори угрожености пратиће се на месечном нивоу. Оценом стања, односно оценом угрожености лесног профила добиће се информације, које су неопходне за предузимање активних мера на спречавању негативних последица. Као угрожавајући фактори пратиће се следеће:

1. Ивични делови лесног платоа под гајеним културама, окућница, викендица где постоји стална тенденција ширења активности човека до саме ивице платоа, а тиме и опасности од обурвавања ивичних делова на лесним одсецима. Постоји и навика да се отпад баца и депонује управо на лесним одсецима.
2. Плато у подини профила је, зарастао у самониклу жбунасту и зељасту вегетацију и појединачна стабла.
3. Традиционално рибарење на обалама Дунава повод је за изградњу привремених склоништа у непосредном окружењу, који могу временом да буду претворени и у објекте сезонски насељене, што доводи до деградације простора.
4. Услед дејства гравитације, лесни профили су по својој структури на одсецима склони обурвавању. Природна активност Дунава у подножју профила изазива регресивно померање лесног одсека. Присуство човека и његове активности у непосредној близини лесних одсека само поспешују природне процесе и узрок су честих деградација.
5. Доње партије лесног профила затрпане су обурваним материјалом.
6. Бујичне вода и удубљења у лесу могу довести до клизања и обурвавања терена.
7. Висок водостај Дунава угрожава подину лесног профила а сам „брег“ неколико месеци годишње.
8. Присуство великог броја птица, поготово водених које имају своја гнезда на заштићеном простору у подини лесног профила.

Подаци добијени мониторингом и редовним праћењем наведених чинилаца угрожености, артикулишу прописивање мера за отклањање негативних утицаја, уз перманентну делатност заштите природног добра.

3.2.2 Мере неге које ће се примењивати у циљу заштите

- Контрола стања, што укључује израду фотодокументације како би се имао перманентан увид у стање и на време реаговало на сваку уочену промену.
- Мишљења и услове Завода за заштиту природе Србије и Градског Секретаријата за заштиту животне средине за спровођење мера чишћења и ослобађања профила зараслог у шибље и зељасту вегетацију
- Оцена стања лесног профила и услови и мишљења за уклањање обрушеног материјала у подножју лесног профила, ради делимичног откривања свих слојева

3.2.3.Одржавање заштићеног подручја

У оквиру одржавања заштићеног подручја извршиће се уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса, а у складу са Планом управљања 2014 до 2024.

- Уређење и одржавање простора на вертикалном нивоу на 1368 м². Процена је да је неопходно уклонити жбунасту вегетацију на 40% површине (висина 30m, ширина 114m:укупно 3420m²), како би се смањила угроженост профила.
- Уређење и одржавање простора у подини на 900м² односно на 100% површине(ширина 6m, дужина 150 m: укупно 900 m²), како би се створили погодни услови за присуство организованих еко група, ученика и студената.
- чишћење наплавина после повлачења Дунава, са утоваром и одвозом, по потреби, неопходно је редовно спроводити како би се омогућио несметан и безбедан приступ подини лесног профила.
- одржавање чистоће на заштићеном подручју током читаве године,
- одржавање ђубријера

4 НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ И ОБРАЗОВНИ РАД

4.1 Научно истраживачке активности

У циљу успостављања интегралног управљања заштићеним природним добром неопходно је формирање базе података са свим потребним подацима везаним за добро управљање заштићеним подручјем.

Управљање заштићеним подручјем „Земунски лесни профил“ подразумева организовање и спровођење низа мера и активности које произилазе из Решења о стављању под заштиту природног добра, Закона о заштити природе, Плана управљања за период 2014-2024 као и других прописа, а имају за циљ његову заштиту и развој. Зато је приоритетни задатак управљача да своје активности усклади са циљевима очувања и унапређења природног добра, а међу њима је и спровођење научно-истраживачких активности.

Програмом се предвиђа Теренско Истраживања птица на Заштићеном Подручју под називом „Птице лесних профила“. Истраживање ће се обавити на Заштићеном Подручју и то: на лесним профилима, подини и обали, као и истраживање птица Дунава. Истраживање ће обезбедити податке о врстама птица, станишту, основним карактеристикама и описом изгледа сваке врсте посебно ће бити истражене навике, оглашавање и исхрана, стога ће овај посао спроводити Орнитолози. Истраживање ће се спровести у складу са преузетим обавезама из Решења, а у оквиру Годишњег Програма активности на заштићеном добру.

Поред наведеног, Истраживање птичијег света на лесном профилу је у складу са Планом управљања, а у циљу развоја специјалног и еко туризма. Промоција и популаризација ЗП „Земунски лесни профил“ у многостави зависи од могућности и знања Управљача како да на савремен и прихватљив начин мотивише грађане да посете и проведу време на заштићеном добру. Сматра се да „Посматрање птица“ као вид туристичке понуде има перспективу, а близина метрополе и несвакидашњи доживљај који пружа посета и обилазак лесног профила имају велике могућности да се број посетилаца значајно повећа.

Добијени резултати овог истраживања и ранијих активности и мере на теренском истраживању самог профила у будућности, обезбедиће услове за развој едукативних, информативно-промотивних и научно-истраживачких активности, што ће додатно подићи вредност и значај заштићеног природног добра и као туристичке дестинације.

4.2 Образовни рад

Управљач је у свом досадашњем раду препознао значај који заштићено подручје може да има у образовном раду. Лесни профили су значајан извор информација са којима се ученици и студенти нису до сада упознали тако да се „Земунски лесни профил“ профилисао као значајан потенцијал за обуке ученика и студената. Близина великог урбаног места као што су Београд и београдске општине створио је добре основе да се ученици и професори основних и средњих школа заинтересују за наставу у природи. Позитивно искуство учесника у досадашњим радионицама где се стичу нова знања на интересантан и несвакидашњи начин помаже Управљачу да планира Програме Обуке.

Програмом се предвиђена Обука за више од 70 ученика и професора. План обуке је да се учесници науче да уз помоћ двогледа пронађу птице, посматрају их и препознају. Учесници едукативних радионица ће уз помоћ орнитолога уочити и детерминисати птице употребом кључа за одређивање птица, научиће како да скицирају птицу у блок како би је касније одредили и препознали навике и особине појединих птица. Како на заштићеном простору и широкој околини постоји велики број птичијих врста које имају станиште на лесу или подини, током обуке ће сви учесници стећи значајна знања за препознавање птица.

Десетогодишњим Планом предвиђен је развој научних и образовних потенцијала овог лесног профила. Стога су ове едукативне активности у функцији подизања нивоа знања ученика и студената о значају које лесни профил има и за развој и опстанак птица.

5. АКТИВНОСТИ ЗА ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ

5.1 Планирање, изградња и уређење подручја

Годишњим програмом управљања спроводи се десетогодишњи План заштите и развоја заштићеног подручја „Земунски лесни профил“. На тај начин активности ће обухватити интегрални приступ заштити природног наслеђа. Програм заштите и развоја заштићеног подручја „Земунски лесни профил“ конципиран је тако да садржи све елементе из Решења о заштити, као и обавезу предузимања свих расположивих мера заштите природног добра и очувању основних вредности које се у њему налазе. Предвиђене су следеће активности:

- Усаглашавање израде планске и пројектне документације за извођење потребних радова за унапређење постојећег стања а у складу са наменом и просторним обухватом заштићеног подручја;
- Учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.
- Прибављање Потребних докумената за изградњу Визиторског Центра и прибављање потребних докумената за постављање дрвене стазе за прилаз подини леса са воде на ЗП „Земунски лесни профил“. Ово се односи на израду идејног решења за потребе прибављања локацијских услова кроз централни систем обједињене процедуре и остале техничке документације у складу са условима датим у локацијским условима, на израду Главног пројекта у три примерка са извештајем о извршеној техничкој контроли, прибављање докумената о имовинско-правним односима, односно праву закупа на грађевинском земљишту и другим потребним документима.
- Припрема терена и постављање стазе од дрвета; ширина обале, у подножју заштићеног лесног профила, износи око 6 m у периоду малих вода Дунава. У дужем временском периоду, односно у периоду средњих и великих вода Дунава прилаз профилима је онемогућен обалом, односно копненим делом. Како је потребно обезбедити прилаз заштићеном подручју током целе године неопходно је поставити дрвени стазу како би посетиоци могли да приступе обали када изађу из пловила-чамца, и на тај начин омогућити реализацију програмских активности. Такође, едукативне програме обиласка заштићеног подручја организовати пловилама до дрвене стазе.
- Припрема одговарајуће локације и изградња Визиторског центра; Изградњом Визиторског центра на заштићеном подручју стећи ће се квалитетнији услови за будуће активности које ће се спроводити током целе године. Проблем високог водостаја и неприступачност заштићеном добру биће решен изградњом дрвене приступне стазе и Визиторског центра.

6 ИНФОРМАТИВНО-ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ

6.1 Презентација природног добра

Унапређивање научних сазнања у току 2015. и 2016. године о лесним творевинама ради лакшег тумачења геолошке прошлости најмлађе геолошке периоде – квартара, као и наизменично формирање лесних слојева и фосилних земљишта које репрезентује плеистоцене и сачуван детаљан запис климатских промена током последњих приближно 1.000.000 година на овим просторима, значајно је унапредио и проширио могућности Управљача за бољу презентацију профила, као и оспособљавања заштићеног подручја за презентацију.

Презентација природног добра обухвата активности које имају за циљ промоцију природних, културних и историјских вредности заштићеног подручја. Такође промотивне активности имају првенствени циљ да се створи позитивна слика о значају Земунског лесног профила, као заштићеног споменика природе.

Овим Програмом се предвиђају активности којима ће се промовисати како природно добро, тако и могућности за развој туристичких активности и прикладан рекреативно- спортски одмор. У том смислу ће се организовати 10 једнодневних тура обиласка ЗП “Земунски лесни профил”. Туре ће се организовати воденим путем, односно пловилом од Земунског кеја са пристана ЈКП Зеленило до природног добра са изласком на локацију а стручни водичи ће презентовати природни и историјски значај лесних профила.

Презентовање података о извршеном „Истраживању птица“ на лесном профилу у 2017. години, организоваће се за учеснике Обуке у посматрању птица, стручну јавност, удружења грађана чији су циљеви заштита животне средине и очување биодиверзитета. Програм се планира као „Округли сто“ што би омогућило присутнима да активно учествују у раду, представе своја размишљања и сазнања као и да предложи будуће активности ради унапређења промотивних активности .

Планиране промотивне активности свеобухватних вредности заштићеног подручја, представљаће једну од активности које ће посетиоцима омогућити ближе упознавање са вредностима заштићеног подручја.

6.1.1 Информисање

Кроз перманентну сарадњу са средствима информисања пружаће се сталне стручне информације везане за природне вредности заштићеног подручја, организовањем специјалних тематских конференција за медије и слањем писаних саопштења.

Поред тога информисање ће се наставити и путем постављених информативних табли, које су представљене на интересантан начин, не само научни, већ и разумљив свим узрастима.

Значајано информисање остварује се и путем редовних информација на сајту Удружења „Еколошки покрет Земун“ и сајту „Лес Земун“ . Посетиоци ова два сајта су правовремено информисани о свим активностима које се спроводе, а и кроз фотодокументацију могу и визуелно да се упознају са заштићеним подручјем.

Програмом је планирана израда флајера „Птице лесних профила“ у тиражу 3000 комада. Флајер ће имати трајнију вредност, са стручним и поучним текстом и квалитетним фотографијама које се откупљују од фотографа специјализованим за птичији свет.

Узимајући у обзир теренско истраживање у 2015 и 2016. години, као и резултате добијених лабораторијским испитивањем дошло се до поузданих и значајних открића лесних наслага на ЗП „Земунски лесни профил“. Програмом се планира израда брошуре „Научно истраживање Земунског лесног профила 2015/2016 у тиражу од 1000 комада.

6.2 Едукативне активности

Едукативне активности везане за заштићено подручје планиране су путем организовања едукативних радионица, које ће обезбедити стручно упознавање циљне групе са значајем на очувању заштићеног подручја и на повећаном знању учесника о ЗП "Земунски лесни профил". Посебно ће се потенцирати веза настанка слојева профила са теоријом Милутина Миланковића о климатским променама.

У оквиру ових активности:

- сарађиваће се са релевантним факултетима и овлашћеним научним институцијама и другим управљачима;
- организоваће се Обука за ученике и професоре за посматрање птица у сарадњи са Орнитолозима;
- запослени ће присуствовати округлим столовима од значаја за заштиту природног добра, стручним семинарима и учествоваће у међународном студијском путовању;

6.3 Туристичко рекреативне активности

Непосредна близина заштићеног језгра Земуна, повезивање са туристичким организацијама Земуна и Београда, мапирање на бициклистичкој стази "Дунавска рута" (Danube route) и наутичким мапама чини окосницу развоја еколошког и специјалног туризма и промовисања заштићеног подручја као туристичке дестинације.

Пројекција развоја туризма базира се на валоризацији природних, културно – историјских, еколошких, археолошких и геолошких вредности заштићеног подручја. У оквиру заштићеног подручја планира се развој специјалног-еко туризма без обележја велике масовности, а у сврху заштите природног добра и станишта.

Како приступ заштићеном подручју није могућ у периоду великих вода Дунава копном, планирана је изградња дрвене приступне стазе, како би се омогућио приступ заштићеном подручју у току целе године пловилом –бродићем или чамцем.

Развој туризма у оквиру заштићеног подручја биће усмерен на: излетнички, специјални и еко туризам.

Специјални туризам: Као посебан вид туризма, специјални туризам обухвата организовано посматрање и истраживање природних вредности, организовање разгледања и снимања природних реткости и специфичних пејзажа.

Еко туризам: Подручје заштићеног подручја се у потпуности уклапа у овакав туристички садржај. Планира се повезивање са наутичарима, бициклистима, посматрачима птица и другим еколошки настројеним грађанима.

Десетогодишњим Планом предвиђен је развој овог лесног профила у домену туристичке понуде Београда. Стога се овим Програмом планира промоција ЗП „Земунски лесни профил“ као новог туристичког производа, а истовремено спроводиће се информативно – пропагандне активности у функцији подизања нивоа знања грађана Београда о значају чувања лесних профила, као и промоције заштићеног добра као туристичке дестинације са значајним геонаслеђем.

Промоције ће се организовати воденим путем тако што ће се посетиоци превести чамцем од понтона ЈКП Зеленило до Земунског лесног профила где ће их предавачи и Управљач упознати са значајем заштићеног добра и о томе шта Град Београд чини на заштити природних добара .

7. САРАДЊА

7.1 Сарадња са локлним становништвом, власницима и корисницима Заштићеног Подручја

Локално становништво је показало веће занимање за лесни профил а поготово након потпуног уређења локације обележавањем локације, редовним комуникацијама и са становништвом и са посетиоцима из комшилука. Посебно се напомиње да је након три године, локално становништво прихватило чланове удружења а полако се стиче и веће поверење. Успостављања је позитивна комуникације са власницима земљишта на заштићеном подручју и његовом непосредном окружењу. Програмом се планирају редовне комуникације и унапређење комшијских односа

7.2 Сарадња са међународним институцијама и организацијама

Након успостављења првог контакта са Меморијалним центром "Милутин Миланковић" из Даља Р. Хрватска и Студијског путовање, унапређени су односи тако да се планира Студијско путовање у Даљ и посета Меморијалном центру "Милутин Миланковић"

Управљач сматра и верује да приближавање научних сазнања М.Миланковића стручној јавности која се бави геонаслеђем ће допринети бољем разумевању климатских промена које је М.Миланковић обрадио у свом научном раду.

8. ФИНАНСИРАЊЕ

Финансирање Годишњег програма управљања заштићеним подручјем „Земунски лесни профил“ регулисано је чланом 13. Решења о проглашењу заштићеног подручја „Земунски лесни профил“ и чланом 69. Закона о заштити природе. Средства обезбеђена у буџету града Београда (Градски секретаријат за заштиту животне средине) за текућу годину исплаћују се управљачу у складу са обимом и динамиком мера и активности утврђених годишњим програмом. Стручни надзор над спровођењем Решења о заштити и аката донетих на основу решења врши организација за заштиту природе у складу са законом.